

JE MOET WAT

San Bos

Je moet wat

Nieuw Amsterdam Uitgevers

© San Bos 2015

Alle rechten voorbehouden

Omslagontwerp Studio Saiid & Smale

Foto auteur © Quintalle Nix

NUR 303

ISBN 978 90 468 1855 8

www.nieuwamsterdam.nl/sanbos

Inhoud

Don't drive home the wrong way	7
Klein Naturalis	13
Hero	31
Lichtval	37
Borg	43
Wiener Melange	49
Meneer Van Noorden	53
Vaarwel	59
Rita	65
Vlaamse pepers	73
Naar de kust	79
Lorentzkracht	85
Snackcorner Mus	89
Vandaag geen zon	99
Groet	105

Don't drive home the wrong way

Eigenlijk was het een vermoeden, zeker was ik niet. Ik had het erover met Thisja.

‘Op een onbewaakt moment vraag je het gewoon en kijk hem dan recht aan,’ zei ze.

‘Een onbewaakt moment?’

‘Ja, als je staat te koken en hij komt erbij staan, of in de badkamer als hij tandpasta op zijn borstel doet. Dan.’

Ik had er geen zin in. Ik bedoel, ik wilde het wel weten maar ik wilde niet dat Pete bij me wegging. Zijn naam staat op mijn arm getatoeëerd, River is twee en Rover net vier, we hebben een hypotheek, een hond. Ga ik bij hem weg als hij ja zegt? Stapt hij op als hij bekend heeft? Ik nam me voor het te vergeten, maar ik het vergat het niet. Ik wilde er niet over beginnen, zeker die avond niet. We zaten op de bank en keken naar de aftiteling van een film waar we halverwege in waren gevallen.

Een paar jaar geleden had hij iets met een ander. Een of ander mokkel dat tijdelijk de telefoon opnam in de taxicentrale waar hij werkt. Hij bracht steeds bloemen voor me mee en cadeautjes. Lief. Het ging echt lekker tussen ons. Op een dag ging ik onverwachts langs op de zaak.

Ik wilde weg. Alles heeft hij eraan gedaan om me terug te krijgen, alles. Negen maanden later kwam River.

Dat hij nu de cadeautjes en bloemen achterwege liet snapte ik wel. Hij werkte over, neuriede, maar snauwde mij en de kinderen af. Thuis sms'te hij de hele tijd. Liep rond met zo'n vreemde grijns op zijn gezicht. Die avond, toen ik er zeker niet over wilde beginnen, zaten we op de bank.

'Ik ben met iemand anders naar bed geweest,' zei ik ineens. Ik hoorde het mezelf zeggen.

Eerst bleef hij rustig.

'Met wie?' vroeg hij.

'O, met iemand,' zei ik.

'Met iemand... met wie, vraag ik je. Ken ik hem?' Toen begon hij te schelden. Ik zat daar maar op die bank. Pete liep rond en werd grof. Hij veegde het kleed van tafel waarop nog borden en een fles ketchup stonden.

Door iets in zijn bewegingen, die op een vreemde manier voorzichtig waren, en iets in zijn stem die schreeuwde, maar niet zo hard dat de kinderen wakker

werden, wist ik het. Ook al schold hij, er zat iets van opluchting in zijn kwaadheid. Het was een zuiver westaan-quitte-geluid. Die avond sliep hij op de bank.

De volgende ochtend begon hij er meteen over. Of ik die gozer nog zag. Ik zei dat het eenmalig was geweest. Of ik ervan genoten had. Ik zei nee, in de hoop nog iets goed te maken. Hij sloeg een paar keer hard met zijn vuist in zijn hand.

Op het werk vroeg Thisja hoe het ging.

‘Heb jij dat ook weleens,’ zei ik, ‘dat je in een vergadering zit en denkt: ik kan er niets meer bij hebben. Dan komt er nieuw werk op tafel. Vierhout kijkt rond. Je denkt: als hij het aan mij vraagt, zeg ik nee. Hij legt uit wat het werk inhoudt en je denkt: wat een pleuris-klus. Dan kijkt hij in jouw richting en voor hij je iets vraagt, zeg je: “Oké, ik doe het.”’

‘Nee,’ zei ze.

Die avond was Pete op tijd thuis, hij sms’te nog vaker. De kinderen keken tv terwijl ik kookte. Na het eten aten we ijs, dat de kinderen mochten versieren met nootjes en gekleurde balletjes.

Ook die nacht sliep hij op de bank.

Vrijdagavond kwamen zijn ouders eten. Ze hadden cadeautjes meegebracht voor River en Rover. Pete

haalde Chinees en we dronken er donker bier bij. Af en toe keek Pete naar me. Keurde hij me? Was ze jonger? Knapper? Leuker? Ging hij bij me weg? In de keuken liet ik een pak vla vallen; alles zat onder.

We speelden kaart met z'n vieren. Om elf uur gingen zijn ouders weg. Ik deed nog een poging om te zeggen dat het niet waar was. Dat ik nooit met een ander was geweest. Pete keek op zijn mobieltje, hij hoorde me niet. Om half twee kroop hij naast me in bed.

In het weekend deden we rustig aan. Pete belde een visafpraak af. Ik deed de boodschappen. Ik had geen lijstje gemaakt. Verse groente, dacht ik, en ik gooide twee zakken chips in mijn karretje. De spuitjes in de aanbieding zagen er klein en niet fris uit. Ze hadden aardbeien. Ik zocht de beste doos uit, waar ze rood en romig in het bubbeltjesplastic lagen. Er botste een dikke vrouw tegen mij aan. Ze zei niets.

Terug nam ik een omweg. Hoe zou het zijn als ik naar mijn moeder reed en nooit meer naar huis zou gaan? Ik zat al op de snelweg.

'Don't drive home the wrong way,' zong een man op de radio. Bij de eerste afslag keerde ik om.

Thuis had Pete foto's van de kinderen opgehangen. De lijstjes hadden meer dan een jaar in de kast gelegen. Ik was er blij mee. We lieten met z'n allen de hond uit, wat we nooit deden. Ik had iets lekkers meegenomen voor 's avonds bij de koffie, we lachten om een tv-pro-

gramma met bloopers. Pete keek niet één keer op zijn mobiel. Tegen enen gingen we naar bed. We vreeën.

De volgende dag was ik vrij. Ik moest het huis schoonmaken, maar er kwam niets uit mijn handen. Ik dronk koffie, rookte een sigaret. Thisja belde.

‘Dus alles is weer oké tussen jou en Pete?’

‘Alles pais en vree.’

We hingen op, ik staarde een poosje voor me uit.

In de gang, op weg naar de keuken voor nog een kop koffie, trok ik de deur van de gangkast open. Ik zag de strijkplank, de stofzuiger en de grote vakantiekoffer staan.

Ik vroeg me af of al mijn kleren in die koffer pasten.

Klein Naturalis

Klaas Koning lag in bed. Zijn ogen gesloten, al sliep hij niet. Het was stil in de flat. Er was sneeuw voorspeld en hoewel hij nog niet was opgestaan, nog niet naar buiten had gekeken, wist hij dat alles wit was. Buiten klonken de matte, gedempte klanken die sneeuw aan geluiden geeft. Hij dacht aan de problemen die het zou geven met de uitvaarten die vandaag gepland stonden, al was dat eigenlijk zijn zaak niet. Hij werkte binnen, achter gesloten deuren.

Hij draaide zich nog eens om naar de kant waar zijn vrouw vroeger sliep. Marry was drie jaar geleden overleden, na een kort, heftig ziekbed. Haar lever nam in tijd van drie weken vele malen de normale omvang aan. Ze verdroeg geen eten meer, vermagerde zienderogen terwijl haar buik opzwol als de kwaakblaas van een kikker. Geen kinderen. Twee fotolijstjes op de bed-

ombouw. Een verlovingfoto zoals toen iedereen liet maken met een decor van plastic bloemen en een op de achterwand geschilderde rivier. Destijds had hij alleen ingestemd omdat zij graag zo'n foto wilde; nu was hij blij nog een blijk van hun jeugd te hebben. Ook stond er een foto van haar na haar dood. Hij had haar zelf verzorgd, ze lag erbij alsof ze sliep. Gebalsemd – extra werk, maar een prachtig resultaat. Zes dagen had ze opgebaard gelegen. Te kort.

Hij keerde zich van haar zijde af en koesterde nog even de warmte van het bed. Officieel zijn laatste week, hij ging met pensioen. Het gebak was al besteld, een bon van de Hema zat in de algemene agenda. Zo ging dat tegenwoordig. Vroeger kwam er een doos van J. Thijssen, patissier en hofleverancier; dat was nog onder de oude directeur.

Het geluid van een steeds opnieuw afslaan de automotor onderbrak zijn gedachten. Hij sloeg het dekbed van zich af en zwaaide zijn benen over de rand. Hij was nog soepel, fit eigenlijk. Zijn haar was grijs maar vol. Hij was nooit knap geweest met zijn iets wijkende kin en scherpe neus, maar zijn huid was gaaf en roze, wat hem een frisse, montere uitstraling gaf. Hij rekte zich uit, gaapte en stond op.

Met zijn hand klopte hij op zijn erectie zoals je een hond maant te gaan liggen. Seks was iets wat hij zich bijna niet meer kon herinneren. De eerste jaren van hun huwelijk genoten ze volop van elkaar, ongeremd.

Toen een zwangerschap uitbleef, werd het steeds moeilijker voor Marry om de daad los te zien van het vervolg dat niet kwam. Ook al weerde ze hem niet af, in haar aanraking kon hij de teleurstelling en de wanhoop voelen. Hij had het haar niet meer aan willen doen. Een tijdje had hij een prostituee bezocht, steeds dezelfde. Seks met de suggestie van intimiteit. Het gaf een schraal, eenzaam gevoel, vooral bij het onvermijdelijke betalen. Hij had zijn bezoeken gestaakt. Een lichaam heeft geen boodschap aan bedachte regels, het mechanisme gaat door zoals bij overledenen van wie het haar en de nagels gewoon doorgroeien.

Na Marry's overlijden had hij niets veranderd in de flat, toch was het anders, leeg. Elke week kocht hij bloemen voor haar vazen. Hyacinten deze week, het hele huis geurde. Bloemen vielen uit, blad verkleurde, het water begon te stinken. Alles gaat voorbij. Zoals ook de aangename momenten die het lezen van een boek hem verschaftte, onherroepelijk kwam de laatste bladzijde en verdween de verbeelde wereld waarin hij zich zo comfortabel had genesteld.

In de badkamer opende hij weifelend het rechterdeurtje van de driedelige spiegelkast. Natuurlijk stonden ze er nog. Duizend pillen in een rozerode pot. Zo veel pillen slikt een mens onmogelijk in één keer weg. Het advies was de capsules open te breken en het poeder te vermengen met vla of appelmoes. Zover was het nog niet.

Hij klapte het deurtje dicht. Hij ontbeet met thee en twee beschuiten, één met kaas en één met suiker, zoals gewoonlijk. Voor zich uit starend kauwde hij alles weg.

Over negenen stapte hij uit de bus voor het terrein van Duinweg Uitvaarten. Te laat; gezien het weer viel de vertraging mee. Het complex leek, zo witbestoven, op een geënceneerde ansichtkaart. Hier buiten de stad hadden de oude gebouwen alle ruimte, ook het aangrenzende bos en veld, feeëriek. Hij hield van dit weer, koud en helder. De sneeuw knerste onder zijn schoenen. Vogels floten, de sneeuw leek hen niet te deren. Zijn wangen tintelden na de korte wandeling langs de beuken van het laantje, naar het betongrijze gebouw.

Koning hing zijn jas, sjaal en vandaag ook zijn muts op in de garderobe en liep langs de openstaande deuren van het kantoor en de kantine naar verzorgkamer 3, helemaal aan het einde van de gang. Het zachte gebrom van de koelinstallaties begroette hem als de zacht gemurmelde 'goedemorgens' van zijn collega's. Twee klanten wachtten, het grootste geduld van de wereld. Nog een levering onderweg, zag hij op de lijst. Hij trok een witte stofjas aan en paste daarmee naadloos in het universum van witte tegels, het witte keukenblok en de witte koellades.

Zorgvuldig scheurde hij het papiertje met het documentnummer af op de lijn van de perforatie. Nummer

56772, dat ging straks ter controle op de kist. Hij schreef de gegevens over, alles wat dit leven nog uitdrukte paste op een enkel A4'tje: naam, geboortedatum... Voordat hij zijn latex handschoenen aantrok, schoof hij een laken over de stalen verzorgtafel.

Hij deinsde terug toen hij lade 4b opentrok en de wanorde van het oranjebruine bont van een paar eekhoorns zag liggen. Hij zuchtte en schudde zijn hoofd. Plastic, hoe vaak had hij zijn collega Kurt nu al gevraagd zijn handelswaar in plastic te verpakken. Meindert van Haasteren betaalde twee euro voor elke dode eekhoorn, uil of haas die Kurt vond op het terrein van Duinweg. Drie voor een fazant. Vier voor een kleine vos, vijf euro vijftig voor een grote. Mits de dieren vers en heel waren – geen vraatsporen, geen verre staat van ontbinding, niet aangevreten door hond of vos, geen kogelgaatjes. Vooral de kopjes, de schedeltjes, moesten volledig gaaf zijn. Koning waardeerde het zelf ook, een gaaf exemplaar, hoewel dat in zijn vak eigenlijk altijd een vroegtijdig afgebroken leven betekende.

Dat het dierenhandeltje bewaard werd in de koeling van Duinweg deerde Koning niet, mits goed verpakt. Piëteit, ook al zou er geen klant ooit klagen.

Hij keek nog eens op het formulier. Hij had zich vergist, er stond 4a, één lade hoger.

Haar huid zag er ontspannen uit, alsof er met de hand rimpels waren uitgestreken. Kurt hielp met overtillen en zette meteen de radio aan. 'Looking in your big brown eyes.' Koning werkte liever in stilte en zette het toestel uit zodra hij weer alleen was. Hij boog zich over haar heen. Even prikkelde de bitterscherpe geur van nog uitgescheiden fecaliën zijn neus; hij draaide de afzuiginstallatie iets hoger en vulde de wasbak met water. Hij pakte haar hand en schudde zijn hoofd. De vrouw had het infuus nog in een ader. Hij bekeek de pleister waarmee het slangetje op haar hand was vastgezet uiterst zorgvuldig. Een sisklank ontsnapte tussen zijn tanden. Met dit soort gevallen kon je vreselijk de fout in gaan. Handen waren zichtbaar en een beschadiging was zo gemaakt. Het was zaak dat te voorkomen, verdoezelen was iets voor rommelaars. Hij boog zich voorover, trok zachtjes de pleister van haar hand en masseerde de vrijgekomen huid direct met olie. Geen spoor. Met een paar behendige handelingen trok hij haar pyjama uit.

Ella van de administratie kwam binnen. Ze leek zo oud als het mortuarium zelf, meegeleverd bij de bouw.

'Nieuwe melding,' zei ze en ze schoof een klembord in het aan de muur bevestigde mandje.

'Het wordt nog dringen.'

'Natte winters, open graven,' zei ze. Iets wat ze altijd zei, de hele winter, jaar in jaar uit, zo routinematig dat het Koning deed denken aan het belletje van een win-

keldeur. Hij hoorde haar hakken wegtikken op de tegels van de gang.

Zijn blik gleed naar beneden over de vrouw op de tafel. Goed verzorgd – een verwaarloosd lichaam herkende hij meteen. Drankmisbruik, medicijnen, het liet allemaal zijn sporen na. Ze was waarschijnlijk goed gezond geweest, in ieder geval het grootste deel van haar leven. Wat hij al niet allemaal op zijn tafel had gehad, afgezien van de gewone vlekken en verkleuringen die na de dood zo gangbaar zijn; bulten, zweren, doorligplekken, wonden, mismaakte schedels, brandwonden, mislukte operaties, ravages na ongelukken, opgezwollen drenkelingen, springers, slikkers. Uiteraard ook gave en beeldschone exemplaren, meestal kinderen.

Hij dacht aan zijn eigen lichaam: geen eigenaardigheden, maar misschien dacht iedereen dat van zichzelf. Het litteken dat was overgebleven na het verwijderen van zijn blindedarm was zo goed als vervaagd. Hij was blij dat hij wist wie hem na zijn dood zou verzorgen en dat het vakkundig zou gebeuren.

Hij pakte het stuk Palmolive-zeep. Collega's werkten veelal met vochtige, papieren washandjes uit een pakje; dat vond hij niets. Misschien was hij ouderwets, hij droeg ook de nieuwe bedrijfskleding niet, grijze pantalons, donkerblauwe overhemden met het logo van Duinweg erop geborduurd; ook iets van de nieuwe directeur. Hij wreef de washand over het lichaam.

Kleine slappe borsten, blanke huid, alleen verkleurd waar de zon kon komen.

Kurt had hem aan Meindert van Haasteren voorgesteld. Meindert had een klein museum met opgezette dieren. Hij verkocht ook werk, voornamelijk voor educatieve doeleinden. Soms werkte hij in opdracht van een kunstenaar, een enkele keer werd er een huisdier gebracht. Een deel van zijn werk ging naar het buitenland.

Klein Naturalis was gehuisvest in een voormalige leerlooierij. De gevel was vuil, de oude naam was nog duidelijk te lezen in de afdrukken van de verwijderde letters: LEERLOOIERIJ BRESSERS. Meindert had alleen een klein naambord laten plaatsen met de openingstijden van het museum en de werkplaats. De grote stenen bakken had hij handig in hergebruik genomen. Koning was Meindert steeds vaker gaan bezoeken. Het fascineerde hem een ander, met dezelfde gedrevenheid en precisie, zijn vak te zien uitoefenen. Vriendschap? In ieder geval wederzijdse achting.

Witte bh zonder kant; hij tilde het zachte, weeë borstvles in de bh-cups. Hij twijfelde. Eigenlijk moest hij Kurt roepen voor het draaien; ze was licht en hij besloot dat het met een steunkussen ook wel kon. Hij haalde de linkerarm vrij en draaide haar met een snelle en krachtige handeling op de zij. Wrong haakjes in de sluiting.